

NIEUWSBRIEF

Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers
1940 - 1945
35ste jaargang nr. 4, zomernummer 2024
Lustrumnummer

NIEUWSBRIEF

LUSTRUMNUMMER

35e jaargang nr. 4, zomernummer 2024
Verschijnt 4 x per jaar

Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers
1940 – 1945 (KvV)
Oprichtingsdatum: 22 april 1989
KvK Rotterdam

SECRETARIAAT:

Stalpertstraat 110
2597 RW Den Haag
Tel.: 070 – 3544937, tussen 10 en 17 uur
Website: www.verzetskinderen.nl
E-mailadres: info@verzetskinderen.nl
Dit is tevens het adres van de redactie.

PENNINGMEESTER:

Geelvinckstraat 93
1951 BB Velsen-Noord
Tel.: 0251 – 210283
Banknr. NL16 INGB 0000 195963 t.n.v. Vereniging
Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940 – 1945

BESTUUR:

Henk Mreijen, voorzitter
Irene Rutte – Hermsen, penningmeester
Minka Kaszó, secretaris
Marc Elskamp, algemeen bestuurslid

REDACTIE WEBSITE:

Minka Kaszó en Marc Elskamp

REDACTIE NIEUWSBRIEF:

Minka Kaszó, eindredacteur
Technische assistentie: Jurgen Schouten en Marc
Elskamp
Drukkerij: Communicatiecentrum Magneet
Omslagtekening: Willy Diemer

De redactie behoudt zich het recht voor bijdragen te redigeren en/of bijdragen in te korten of niet te publiceren zonder opgave van redenen. Indien u een verhaal van meer dan 2 pagina's wil publiceren, neemt u dan vooraf contact op met de redactie. Bijdragen geven de persoonlijke opvatting van de schrijvers weer en zijn ter hunner verantwoording. Kopij voor de Nieuwsbrief uitgave herfstnummer 2024 moet, tenzij anders afgesproken, binnen zijn op uiterlijk 9 augustus 2024. Liefst eerder.

INHOUDSOPGAVE

Colofon en inhoudsopgave	1
Voorzitter	2
Landelijke bijeenkomsten	2
Lotgenotencontact / lokale bijeenkomsten	3
Haiku (gedicht)	3
Redactioneel	3
Herdenking Joods Verzet 2024	4
Herdenking Februaristaking 2024	4
In Memoriam	5
4 mei 2024 de Dam	5
Erebegraafplaats Loenen 4 mei 2024	6
Opening Holocaustmuseum	7
Dirk (boek lid)	8
Overdracht Nationaal Dankteken	9
De belofte van een arts (boek lid)	10
Snippers	11
ALV en lustrumbijeenkomst zeer geslaagd	11
Welkomstwoord voorzitter	14
Vooruit verder	16
Vinden verhaal verleden	17
Verteld verleden	19
Voelen verwerken verleden	20
De vereniging KvV 1940 -1945 en ik	22
KvV 20 jaar geleden	23
Belangrijke adressen	24
Zomergevoel / Liggen in de zon	24

Spreek van de maand:

Er is geen grotere tragedie in een samenleving dan de vernietiging van onschuldige kinderzielen door oorlog. Oorlog ontnemt hen niet alleen hun jeugd, maar ook hun hoop, hun dromen en hun toekomst.

Nelson Mandela (1918 – 2013)

VOORZITTER

Lieve mensen,

Ik kijk met veel genoegen terug op de viering van ons jubileum. We hadden boeiende sprekers en ook uw inbreng was prima. En leuk was dat er veel leden aanwezig waren, waaronder ook nieuwe leden. Ik heb ze hartelijk welkom geheten.

Jubileum

Ons bestuurslid Marc Elskamp heeft een mooi programma in elkaar gedraaid onder de titel Verleden, het Verhaal en de Verwerking. Daarin komen allerlei aspecten van ons werk aan de orde.

Als eerste kwam staatssecretaris Maarten van Ooijen aan het woord. Hij sprak over het verhaal van Hein de Vries Robles, wiens vader Bert als arts betrokken was in de Hollandsche Schouwburg. De staatssecretaris vond dat een indrukwekkend verhaal. Hij heeft enige tijd met Hein gesproken. U kunt het verhaal via onze website www.verzetskinderen.nl terugzien en horen, net als de andere toespraken.

Puck Huitsing, de projectleider Oorlog voor de Rechter had zich helaas moeten afmelden wegens gezondheidsproblemen. Zij werd vervangen door mevrouw Ellen van der Waerden, directeur van WO2net. Ook mevrouw Van der Waerden is een autoriteit op het gebied van de openbaarmaking van het archief van de Bijzondere Rechtspleging. Zij beschreef wat er allemaal moet gebeuren om de openbaarmaking te realiseren. Ook sprak zij over de consequenties van de openbaarmaking. Ook haar verhaal is dus te beluisteren via onze website.

Brigadegeneraal Paul Hoefsloot is directeur van het Nederlands Veteraneninstituut en hij sprak over de ontwikkelingen rond de hulpverlening. Hij was in uniform, maar wij mochten meneer tegen hem zeggen. Enkele maanden geleden hadden Marc Elskamp en ik een gesprek met drie maatschappelijk werkers van het Veteraneninstituut over wat zij konden betekenen voor onze leden. Dit vindt u terug op onze website bij 'hulpverlening'.

Sipke Witteveen is coördinator van 'Gastpreker voor de klas'. Hij sprak over het belang van vertellen en doorgeven van verhalen. Eigenlijk

speelde hij een soort thuiswedstrijd, want er waren veel van zijn sprekers voor de klas in de zaal aanwezig. Die konden dan ook mooi zijn goede verhaal ondersteunen.

Dankmonument

Tijdens onze ledenbijeenkomst in november heeft Maurits Cohen al wat laten weten over het Dankmonument. Door Joodse mensen is geld bijeengebracht om in het Holocaustmuseum een monument te plaatsen om de verzetsmensen te bedanken voor de hulp in oorlogstijd aan Joodse mensen en hun kinderen.

Onze leden waren uitgenodigd om aanwezig te zijn bij de overdracht van het monument aan de conservator van het Holocaustmuseum. U heeft het monument al kunnen zien bij de opening van het museum twee weken eerder, al werd dat toen niet genoemd. Presentator Rob Trip stond naast het monument. Op 20 maart 2024 waren we in het museum aanwezig. Ik zag veel van onze leden daar. Ik mocht ook nog een woordje zeggen en heb namens (de kinderen van) de verzetsdeelnemers een dankwoord gesproken.

Bijzonder was, dat we in de dagen daarna verschillende nieuwe leden mochten verwelkomen die bij deze bijeenkomst aanwezig waren geweest.

Tot slot:

Uiteraard hadden we net als andere jaren eerst nog een ledenvergadering. Fijn was dat alles kennelijk duidelijk was en er weinig vragen of opmerkingen waren. In een half uurtje was die vergadering alweer voorbij. Tijdens die vergadering werd ik opnieuw benoemd tot voorzitter. Ik dank de leden voor hun vertrouwen, maar het is ook wel leuk als er een tegenkandidaat is. Ik zal de komende drie jaar mijn best doen, maar het is mijn derde termijn en volgens onze statuten is dat dan ook de laatste termijn. Ook de andere bestuursleden zijn niet allemaal herbenoembaar. Dus zoeken wij steeds naar nieuwe bestuursleden die onze taken langzamerhand kunnen gaan overnemen.

Henk Mreijen, voorzitter

Foto Jurgen Schouten

LANDELIJKE BIJENKOMSTEN

Op 9 november 2024 is de Najaarsbijeenkomst. Spreker zal zijn de documentairemaakster Chantal van Schuylenburg. Leden krijgen enkele weken van tevoren een mail met bijzonderheden.

Al onze bijeenkomsten zijn besloten, begeleiders mogen meekomen, mits aangemeld bij het secretariaat. Partners kunnen partnerlid worden voor € 8 per jaar. Ze horen er dan wel echt bij.

LOTGENOTENCONTACT LOKALE BIJENKOMSTEN

Nieuwe leden en leden uit andere regio's zijn overal welkom (misschien ligt uw familiäre oorlogsverhaal niet daar waar u nu woont), mits aangemeld bij het secretariaat. Begeleiders mogen meekomen, eveneens mits aangemeld bij het secretariaat.

In regio Noord-Holland (Amsterdam) zijn de verdere bijeenkomsten in 2024 op de zaterdagen 22 juni en 12 oktober. De tijden: van 13.30 tot 16.00 uur. We hebben een nieuwe locatie gevonden, waar we in februari reeds bijeenkwamen. Bijzonderheden horen de leden van deze lotgenotengroep enkele weken van tevoren via de uitnodigingsmail. Leden zonder mail worden gebeld. Gastvrouw en gastheer zijn Ria Boxtart en Rob Zillesen, de laatste wordt wegens ziekte tijdelijk vervangen door Nolda Rijkenberg en Els Zillesen-Confurius.

Graag aanmelden en als u niet komt afmelden.

In regio Zuid-Holland (Maassluis) zijn de verdere bijeenkomsten in 2024 op de zaterdagen 21 september en 14 december. Tijden: van 14.00 tot 16.30 uur. De locatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer, er is een groot gratis parkeerterrein aan de overkant en twee invalidenplaatsen voor de deur.

De leden die op de deelnemerslijst staan krijgen enkele weken van tevoren bericht via de mail. Gastvrouw en gastheer zijn hier Jolanda van Bodegraven en Hans van Ekelenburg.

Ook hier graag aan- en afmelden.

In regio Noordoost Nederland (Groningen) is er nog een bijeenkomst in 2024, en wel op zaterdag 19 oktober. Tijden: van 14.00 tot 16.30 uur. Ook deze locatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en parkeren is er gratis.

Leden die op de lijst staan krijgen kort tevoren een mail of worden gebeld. De bijeenkomsten worden geleid door Henk Strijker.

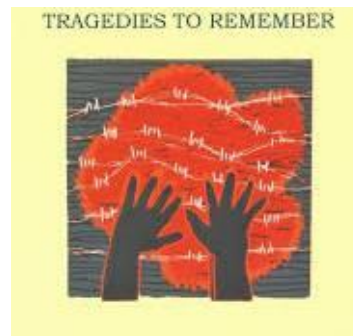
A.u.b. graag aan- en afmelden.

In regio Zuid-Nederland (Eindhoven) zijn dit jaar nog bijeenkomsten, op de zaterdagen 1 juni, 17 augustus en 5 oktober. Tijden: van 14.00 tot 16.30 uur. De locatie is goed bereikbaar met het openbaar vervoer en er is een gratis eigen parkeerterrein.

Leden die op de deelnemerslijst staan krijgen kort tevoren bericht via de mail of worden gebeld. Gastheer en gastvrouw zijn Hein de Vries Robles en H el ene Bontjer.

Ook hier graag aan- en afmelden.

HAIKU

fluister lieve wind
namen onzer voorouders
in treurig gezang

Edjo Frank (lid KvV)
Uit: Tragedies to remember
Eerder geplaatst Nieuwsbrief zomer 2013
Lino Diana van Hal

REDACTIONEEL

We hebben een mislukte lente achter de rug en een zeer geslaagd lustrum. Daarover veel in dit lustrumnummer. U leest de toespraken, verslagen, herinneringen van onze vorige voorzitter, een terugblik op het lustrum van 20 jaar geleden en nog veel meer. Ook staan in dit blad enkele verslagen van herdenkingen, we kregen heel veel minder artikelen hiervan van u, wat eigenlijk ditmaal goed uitkwam vanwege de berichtgeving rond het lustrum. In mijn ogen moet zo'n nummer een feestelijk tintje hebben. Dat mag toch wel een keer. In dit nummer ook verslagen over de heropening van het Holocaustmuseum en de overdracht van het Dankteken ter ere van onze (groot)ouders.

Ditmaal zal ik het kort houden op deze plek, al blijf ik u uitnodigen om uw gedachten en belevenissen met ons allen te delen in dit ledenblad. En wie o wie vult ons bestuur aan en wacht niet tot het laatst met zich aanmelden? Ik sluit me hierin aan bij de woorden van onze voorzitter. En wie is die (liefst) journalist die mij ooit kan en wil opvolgen in deze functie?

Veel leesplezier gewenst.

Minka Kasz o

HERDENKING JOODS VERZET 2024

Op 25 februari om 13.30 uur was de jaarlijkse herdenking van het Joods verzet, bij het gelijknamige monument Op de hoek van de Amstel en de Zwanenburgwal, dicht bij het Waterlooplein. Deze herdenking werd in het verleden door ons lid Marjon de Klijn, voorzitter van de Stichting Vriendenkring Mauthausen, georganiseerd, maar wegens haar overlijden deed nu Stichting Na de Oorlog dit.

Een van de sprekers was Alex Waterman, zoon van Sander Waterman. Sander was lid van een van de eerste Knokploegen. Alex zei o.a.: 'Pas als je weet wat het is om niet in vrijheid te leven pas dan waardeer je de vrijheid het meest.'

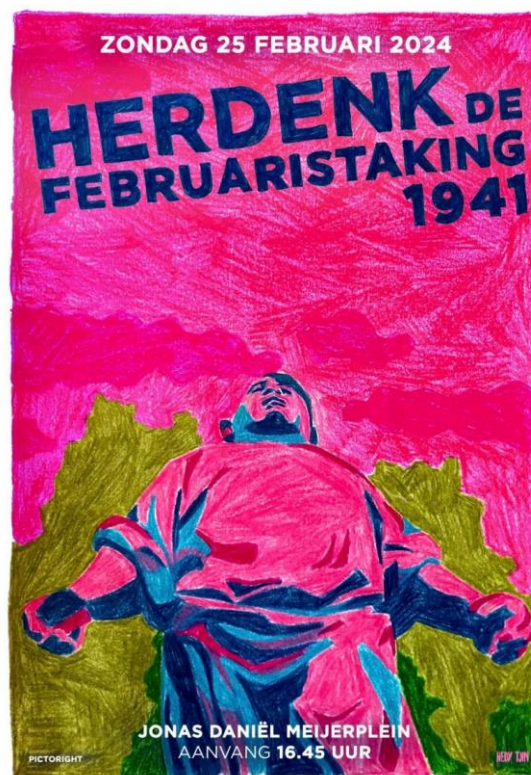
David Goudsmit, zoon van Betty Goudsmit-Oudkerk, sprak over de daden die zijn moeder heeft verricht als crècheleidster bij de Hollandsche Schouwburg. Zij was mede verantwoordelijk voor het redden van de levens van 600 kinderen.

Ook nu zong het koor Hejmisj Zain enkele liederen. Zie de eerste foto. Ons lid Peter van Zuilekom is lid van dit koor.

Ons lid Hein de Vries Robles legde namens onze vereniging bloemen. Op de foto links onder het plastic, herkent u ons logo op de kaart?

Tekst Minka Kaszó, foto's Hein de Vries Robles.

HERDENKING FEBRUARISTAKING 2024

Ontwerp affiche Hedy Tjin

'Op 25 februari l.l. mocht ik namens de KvV een boeket bloemen leggen bij de Dokwerker.

Dat ik dat graag deed is niet verwonderlijk... ik kom al sinds ik me kan herinneren naar de herdenking.

Ook dat is niet verwonderlijk; mijn vader was een van de organisatoren van de Staking in Hilversum en ik vindt dat het doorgegeven moet worden, discriminatie, racisme en haat... ik walg ervan!!!'

Bovenstaande regels schreef ons lid Martin Veltman na afloop van de herdenking, die op het Jonas Daniël Meijerplein te Amsterdam plaatsvond. De Februaristaking op 25 februari 1941 was het enige massale, openlijke protest tegen de Jodenvervolging in Europa.

Een van de sprekers bij de herdenking was burgemeester Femke Halsema. Zij waarschuwde voor een nieuwe opmars van rancune. En: “De Februaristaking is icoon van het burgerlijk verzet.” Verder spraken o.a. theatermaker Johan Fretz en voorzitter Jaïr Stranders van het Comité Herdenking Februaristaking 1941. Ook in Zaanstad en Hilversum werd de staking herdacht.

Martin Veltman legt onze bloemen, foto omstander

Martin Veltman (lid KvV)

Redactie: Martin is de zoon van Ab Veltman en de neef van Coba Veltman, bekende namen m.b.t. deze staking.

IN MEMORIAM

Dankzij een attente nieuwe bewoner weten wij dat zij is overleden:

Grietje de Vries

*16 maart 1942 - † februari 2024

Zij wist ons in 2021 te vinden en kwam enkele malen naar bijeenkomsten in Nunspeet en Amsterdam. Een echte Amsterdamse, recht voor z'n raap en een hart van goud. Maar niemand om ons dit te berichten. Zij ruste in vrede.

Zij was geen lid van de KvV, maar ons toegedaan als een liefhebbende moeder. Zij heeft vele jaren veel gedaan voor velen van ons en onze (groot)ouders, in vele functies, zoals de LKG, COVVS, Raad van Advies Stichting 1940 -1945 en de Cliëntenraad SVB. Maar zij is niet meer en daar rouwen wij om, samen met haar grote familie.

Koosje (H.J.) van de Ven-Jakobs

*10 oktober 1926 - † 8 mei 2024

Bovenaan de rouwkaart stond: Herinner je gisteren, droom van morgen, leef vandaag... Toen zij dat nog kon bezocht ze vaak onze (lustrum)bijeenkomsten en we hielden contact, ze las ons blad graag.

Wij wensen haar kinderen, klein- en achterkleinkinderen veel sterkte met het verwerken van het overlijden van hun 'Moeke' met het grote hart.

4 MEI 2024 DE DAM

Het is weer 4 mei, de Nationale Herdenking voor al onze oorlogsslachtoffers, maar vooral toch altijd die van WO2. Dit jaar mocht ik samen met Nolda Rijkenberg onze vereniging vertegenwoordigen in de Nieuwe Kerk en op de Dam, bij het Monument. Het is altijd een hele eer om daar ook de bloemen te mogen leggen. Wij hadden goede plaatsen en konden alles daardoor goed volgen. Het begon met orgelspel door Henk Verhoef Om 18.50 begon de Herdenkingsbijeenkomst. Daarna waren er vier getuigenissen, kort maar indrukwekkend. Het was op muziek van ensemble van Phion. Daarna speelden ze muziek van Puccini. Dido Michielsen hield de voordracht getiteld 'De verloren oorlog'. Wat bij mij bleef hangen was haar eindconclusie: Dader of Slachtoffer? Hier kunnen we nog lang over nadenken. bijzonder. Daarna weer het ensemble, nu muziek van Enrico Morricone. Hierna een mooie overdenking van Erwin Kamp, de hoofdkrijgsmachtraadsman van Defensie. Nu het zesde couplet van het Wilhelmus, dit ontroert mij altijd weer. Daarna vertrokken koning en koningin en in de Nieuwe Kerk was het afgelopen.

Iedereen verliet de kerk en we gingen de koude regen in naar de Dam, hopend dat alles daar goed zou verlopen. De sfeer op de Dam was anders, geen volgepakte massa mensen, maar i.p.v. de 20.000 mensen, nu ca. 4.000. Het was wat triest, maar veiligheid voor alles! Om 19.50 kwamen Koning en Koningin zich weer bij ons voegen en na het 'Geef Acht', was de kranstegging van de koning en koningin. Daarna was de Taptoe en om 20.00 uur de twee minuten stilte, het was ook doodstil, zelfs geen duif koerde. Het eerste couplet van het Wilhelmus werd meegezongen. Hierna een mooie voordracht van Marijn Spruit uit Sittard, Limburg

was dit jaar de provincie waarvandaan alles begon. Toen waren de kransleggingen door vertegenwoordigers voor allen die vermoord en vervolgd en omgekomen waren door oorlogsgeweld: Verzet, Joden, Roma en Sinti, burgers, in Nederland en Nederlands Indië, ook van de Koloniale Oorlog daar, de omgekomen militairen en het koopvaardijpersoneel. Hierna was een toespraak van de burgemeester van Amsterdam, Femke Halsema.

Dan de kranslegging van 1ste en 2e Kamer, delegatie Raad van Ministers Koninkrijk, alle Strijdkrachten en tot slot Burgemeester en loco van Amsterdam. Had sterk het gevoel dat het allemaal wat sneller ging en het wat korter was. Daarna begon het defilé met de majesteiten. Eerst volgden de kinderen, weer uit Limburg, met ook nog kinderen van Amsterdamse scholen. Daarna waren wij aan de beurt. Wij hadden een prachtig bloemstuk waarin veel oranje was verwerkt. Hierna mochten we naar Krasnapolsky om wat te drinken, een beetje droog en weer warm te worden. Hier hebben we nog verschillende mensen van de KvV gezien en gesproken.

Er was ook een grote opluchting dat alles goed was gegaan en geen onrust tijdens de Herdenking. De grootste hoop is toch dat we volgend jaar weer een normale herdenking kunnen hebben, zonder angst en weer met een volle Dam. Toch was ik dankbaar en trots dat ik erbij kon zijn.

Boven: Ria Boxtart legt onze bloemen, volgende kolom: v.l.n.r. Henk Strijker, Nolda Rijkenberg en Ria, de bloemen liggen rechtsonder.

Tekst: Ria Boxtart, foto's Nathalie Strijker

EREBEGRAAFPLAATS LOENEN 4 mei 2024.

In 2023 kreeg het boek 'Met Godsvertrouwen voor het vuurpeloton, Karel van Berckel' de jaarlijkse prijs van de Oorlogsgravenstichting. Nu, op 4 mei 2024 is Karel van Berckel een van de twee verzetsmensen, die centraal staan bij de jaarlijkse dodenherdenking op Erebegraafplaats Loenen, die door enkele duizenden mensen wordt bijgewoond. Eerst is er op deze zonnige lenteochtend een oecumenische dienst met een pastor en dominee in de ontvangstruimte.

Na een lunch, waarbij veel leden van de familie van Berckel uit heel Europa aanwezig zijn, vangt om 13.30 uur het middagprogramma aan. Als eerste komt het levensverhaal van dokter van Berckel, waarbij we op een groot scherm foto's uit zijn hele leven zien. Twee kleindochters vertellen vervolgens voor het publiek hun eigen verhaal over hun opa. Brigid vertelt het ontsnapingsverhaal van verzetsman Theo Crijns, waarbij haar opa heeft geholpen. Als tweede wordt het verzetsverhaal verteld van de Indische Anda Kerkhoven, een medisch studente, die in Groningen in het verzet zat, is opgepakt en omgekomen.

Jaap Smit, voorheen predikant en nu commissaris van de koning in Zuid Holland en president van de Oorlogsgravenstichting, vertelt over de stichting, maar ook over onrecht in de wereld waartegen we ons moeten blijven verzetten.

Na een mooi gedicht van Gerswin Boevacia, over onrecht, volgt de taptoe en na een minuut stilte zingen we het Wilhelmus.

Hierna vindt de kranslegging plaats waarbij Lodewijk en Marianne Crijns namens de KvV een mooi bloemstuk bij het monument leggen.

De gehele plechtigheid van iets meer dan een uur, is terug te zien, wat zeker de moeite waard is, door op google in te tikken: Erebegraafplaats Loenen 4 mei 2024.

Na afloop is er bij uitgang de gelegenheid voor wie dat wil, het boek over dokter van Berckel kosteloos mee naar huis te nemen, wat velen graag doen.

Lodewijk Crijns

OPENING HOLOCAUSTMUSEUM

Rotsblokken ter beveiliging? Foto Nick Gammon/Getty Images

Wij waren er als vereniging niet zelf bij, maar via de televisie konden we het volgen, de opening van het Nationaal Holocaustmuseum. Na bijna 80 jaar heeft de geschiedenis van de Jodenvervolging in Nederland nu een plek ter blijvende herinnering. De plechtigheid rond de opening vond niet in het museum plaats, maar in de Portugese Synagoge, iets verderop, waar meer plaats was. Er waren prominente aanwezigen, onder wie koning Willem Alexander, president Yitzhak Herzog van Israël, Alexander van der Bellen, de president van Oostenrijk en Manuela Schwesig, voorzitter van de Duitse Bondsraad.

Een en ander werd omlijst door schreeuwende demonstranten, die het nodig vonden hun onvermogen tot genuanceerd denken en hun verbondenheid met het Palestijnse volk te uiten. Emile Schrijver, directeur van het museum, sprak als eerste. Hij memoreerde dat driekwart van de Joodse bevolking in de oorlog is omgekomen. Omdat voor ons de onthulling van het Dankteken op 20 maart misschien nog relevanter is zullen wij hier volstaan met enkele passages uit toespraken.

Nooit meer

Herzog: 'Gedenk de gruwelen die zijn ontstaan uit haat. --- Moge de Heer zijn volk in vrede zegenen.' Van der Bellen deed iets wat nooit eerder gebeurde, hij sprak de historische verantwoordelijkheid van zijn land uit. Hij memoreerde o.a. dat Seyss-Inquart een Oostenrijker was: 'Dit museum herinnert ons eraan hoe onmenselijk mensen kunnen zijn.'

Schwesig: 'De Sjoah begon niet met Auschwitz. --- Het is nu onze verantwoordelijkheid de herinnering levend te houden. --- Wij eisen dat 'nooit meer' nu begint.'

De koning (met keppeltje op) sprak als laatste en herinnerde weer aan zijn eigen woorden van 4 mei 2020 dat Sobibor in het Vondelpark begon. 'Het Holocaust Museum geeft de Joden van Nederland een gezicht en een stem. --- Dit museum laat zien

hoe antisemitisme verwoestende gevolgen kan hebben. --- Er is geen excuus voor onwetendheid. Kennis van de Holocaust is niet facultatief. --- Het museum is als een permanent teken aan de wand.'

Foto Patrick van Emst/Getty Images

Na een optreden van Douwe Bob ging de koning richting het museum, de aanwezigen bleven achter en zouden wat er daar gebeurde op tv schermen te zien krijgen. Ook daar waren demonstranten volop aanwezig, maar hun gejoel werd genegeerd. De feitelijke openingshandeling was het bevestigen van een mezoeza aan de deurpost van het museum. Een mezoeza is een tekst in een kokertje, de tekst zegt dat God in het huis aanwezig is. Je raakt de mezoeza aan als je het huis binnengaat. Dit bevestigen mocht de koning niet zelf doen, want het moet door een Joodse man gedaan worden en die Joodse man was Rudie Cortissos (1939), een overlevende, die de schreeuwende demonstranten erbij cadeau kreeg.

Rudie Cortissos en achterkleindochter, foto ANP

Omdat uw verslaggever zich op ging winden weet zij niet meer wie het precies zei en wanneer, maar de bijdrage van het verzet werd weer eens gekleineerd en wij weten (u toch ook?) dat dit b.v. in verhouding tot die bijdrage in andere landen niet klopt.

Ook vond uw verslaggever het een misser dat de tv commentator steeds staande naast het Nationale

Dankteken in de tuin van het museum sprak, welk monument hij met geen woord benoemde. Nu leek het ‘gewoon’ een ladder die als decorstuk diende voor een tv uitzending.

In het museum is een hele afdeling gewijd aan het Joods verzet, op de foto ziet u belangrijke mensen met betrekking tot de Hollandsche Schouwburg/de crèche.

2e rij van boven 2e v.l. Bernard de Vries Robles, vader van ons lid en maker foto Hein de Vries Robles, zie ook de toespraak van staatssecretaris Maarten van Ooijen bij ons lustrum

Minka Kaszó

DIRK

Een Oorlog's Kroniek van een zuster en twee broers

Toen tijdens de coronaperiode alles stil lag in zijn werkzame leven besloot ons lid Dick Neijssel van de nood een deugd te maken. Hij ging het oorlogsverhaal van zijn familie waar nodig uitzoeken en vastleggen. Dit vooral voor zijn eigen familie. En dat is ook wat het resultaat is: een familiekroniek.

Over zichzelf vertelt hij op pag. 1: ‘Jarenlang was ik het manasje van alles voor een groep vrouwen en mannen uit het Verzet die langs de scholen trokken en daar vertelden hoe verderfelijk fascisme en discriminatie waren. Zij hadden de oorlog aan den lijve ondervonden en een blijvend psychisch litteken hieraan over gehouden tot het moment dat zij zelf het leven verlieten.’ De kroniek lezende kom ik tot de conclusie dat ook Dick zelf hierdoor een last met zich meedraagt, deels doordat zijn vader veel over de oorlog sprak en gruwelijke details niet vermeed.

Het lijvige boek, op A4 formaat gedrukt op geplastificeerd papier en gebonden, kent drie delen. Het begint bij vader Dirk, verzetsman met een communistische achtergrond. Dan komt diens iets oudere broer Karel aan de beurt, zelfde politieke achtergrond en voor de oorlog oud Spanjestrider. Als laatste dan nog Dicks tante Anna, als kind ‘weggegeven’ aan een kinderloze zuster van hun moeder. Zij moest haar verzet bekopen met o.a. een verblijf in Ravensbrück. Alle drie overleefden zij de

oorlog wel. In het boek komen verder nogal wat bekende namen voor, ook van familie van leden van de KvV.

Dirk plakt De Waarheid op een lantaarnpaal in Amsterdam Rivierenbuurt en krijgt daarbij rugdekking van Ada Groeneveld-Kruimink, foto vermoedelijk gemaakt door Tilly Kalfuss (zelfde verzetsgroep), de foto is nu in bezit van het Verzetsmuseum Amsterdam

Het boek is zeer kleinschalig uitgebracht, mede door de hoge kosten. Een exemplaar zou bijna 70 euro moeten kosten. Dick schonk uw bestuur er een. Het is zeker een belangrijk historisch document. Mocht u het graag willen hebben dan kan uw redacteur bemiddelen. Mailt u naar info@verzetskinderen.nl.

Minka Kaszó

OVERDRACHT NATIONAAL DANKTEKEN

Maurits Cohen bij het Dankteken, foto Joods Cultureel Kwartier

Streng bewaakt is het Holocaustmuseum aan de Plantage Middellaan om twee uur op deze bewolkte woensdag 20 maart 2024. Vandaag zal hier een Dankbaarheidsmonument worden onthuld. Het is een initiatief van de 88 jarige Maurits Cohen: de Joodse gemeenschap wil het verzet danken voor hun hulp tijdens de Tweede Wereldoorlog. De twee honderd genodigden, afkomstig uit de Joodse gemeenschap en de KvV, zijn streng gecontroleerd bij de ingang op hun identiteit. De dag ervoor is er nog een aanslag geweest op een Joods bedrijf, de toename van het nooit verdwenen antisemitisme, is door de invloed van rechts-extremistische groeperingen weer verontrustend aan het toenemen. Joodse mensen voelen zich ook nu weer onveilig. Van tevoren hebben mijn vrouw en ik het indrukwekkende museum al kort bekeken, een reden om zeker nog eens terug te komen.

Wanneer wij allen een plaats hebben gevonden, opent Hans Weijel als dagvoorzitter deze middag. Mede initiatiefnemer Hans Fles kan er door ziekte niet bij zijn. Het woord is aan initiatiefnemer Maurits Cohen. Hij heeft een boek geschreven 'De Erfenis', waarin hij zijn bloedstollende ervaringen tijdens de oorlog als tienjarige jongen beschrijft, een boek dat het lezen waard is. Als enige van drie broers overleeft hij de oorlog. Niet dat het na de bevrijding allemaal voorbij is. Ook na de oorlog worden hem vele moeilijkheden niet bespaard. Zo is er het inzitten over de vraag wanneer de familieleden gaan terugkomen, wat niet gebeurt. 'Als ik niet gered was', zo vertelt Maurits, 'dan hadden nu mijn 26 kinderen en kleinkinderen niet geleefd'. De dankbaarheid is groot naar het verzet: 'met gevaar voor eigen leven, hebben zij ons gered'. Maar ook: 'Ik sta hier met een licht hart'.

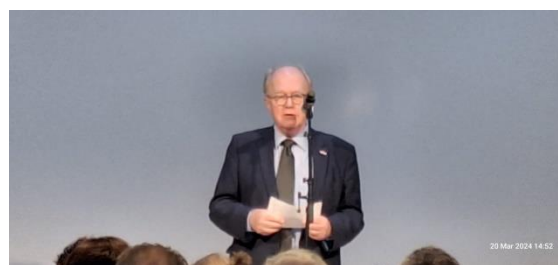
Na Maurits en later nogmaals spelen Jules van Hessen (klarinet) en Naomi van Hessen (viool) enkele muziekstukken, voornamelijk Klezmer, prachtige melancholische muziek.

Dan schuift t.v. presentatrice Debby Petter aan tafel met drie nakomelingen van redders: Monica van der Neut, Gerrit van Dijk en Soet Brouwers,

waarin zij in twintig minuten vertellen wat het met hen heeft gedaan, dat hun (groot)ouders in het verzet zaten.

Zo vertelt Soet (1946) dat uit de onderduik bij hun thuis in Capelle zelfs later een huwelijk is voortgekomen. Zij is trots op wat haar ouders hebben gedaan. De opa van Gerrit is gefusilleerd. Hij is derde generatie en vrijwel dagelijks nog met de oorlog bezig, vrijwel elk uur zelfs, het zit in zijn genen (epigenetica). Na de kerk vroeger moesten ze altijd lief voor oma zijn, want die had in concentratiekampen gezeten, waar niet over mocht worden gepraat, want dan werd zij te emotioneel. In kamp Vught was haar het bunkerdrama niet bespaard gebleven: meer dan honderd vrouwen werden opgesloten in een bunker van 7 x 7 meter. Zeker tien vrouwen overleden daarbij. Dat zijn opa een straatnaam kreeg vindt Gerrit een mooi gebaar: Ook Gerrit zou zeker nu zo handelen als zijn opa. Hij is dankbaar voor zijn voorbeeld en trots, ook al vanwege de vanzelfsprekendheid waarmee opa dat deed. Monica is een nichtje van Maurits Cohen, voor haar oom Mart. Zij is trots op hem. Er werd altijd over de oorlog gepraat en zij kent alle verhalen welhaast van buiten. Zij heeft geen trauma's en ervaart het juist als een verrijking. (Nog steeds is schrijver dezes verbaasd, dat er zomaar over de oorlog gepraat mag worden. Zelfs bijna tachtig jaar na de bevrijding hoort hij nog steeds de stem: 'over de oorlog mag je niet praten, wij kijken alleen vooruit'.)

Dan is het woord aan Gabriel Lester, de Joodse kunstenaar die het Dankteken heeft ontworpen, dat nu in de patio staat: een ladder, met bovenin een luik, waardoor ontsnappen /onderduiken mogelijk is. Hij wil hiermee een lichtje brengen en ziet het als zijn opdracht om de kijker flexibel te leren kijken in plaats van met een starre geest, zodat hij tolerant blijft. Zingeving door herkenning, de weg naar veiligheid en vrijheid.

Onze voorzitter, foto Hein de Vries Robles

Als laatste spreker komt 'onze' eigen voorzitter, Henk Mreijen, aan het woord. Hij richt zich daarbij tot Maurits en vertelt wat het lezen van diens boek 'De Erfenis' met hem heeft gedaan. Hij is verbaasd over de vanzelfsprekendheid, waarmee er werd geholpen en zeker niet door avonturiers, zoals sommige kwade stemmen beweren, b.v. de NTR in

Het verhaal van Nederland. Het waren geen verzetshelden, maar verzetsmensen. Ook al zijn de kinderen van deze verzetsmensen vaak voor het leven daardoor getekend, je mag trots zijn op je vader of moeder. Over het Dankteken: ‘Het had niet gehoeven, maar we zijn er wel blij mee.’

Na de woorden van Henk, vindt de symbolische overdracht plaats van het Dankteken aan Emile Schrijver, algemeen directeur Joods Cultureel Kwartier en Annemiek Gringold, hoofdconservator Nationaal Holocaust Museum door Maurits Cohen. Dagvoorzitter Hans Weijel dankt in zijn slotwoorden nogmaals het verzet en ook allen die er aan meegewerkt hebben om deze middag mogelijk te maken. Dan stroomt de zaal leeg en is het tijd voor hapje en een drankje, het bekijken van het dankteken en eventueel een bezoek aan het Holocaustmuseum. De volledige speech van onze voorzitter is te lezen op onze website.

Overdracht Dankteken, links Maurits Cohen, rechts Emile Schrijver, foto Marc Elskamp

Lodewijk Crijns (lid KvV) en Minka Kaszó

DE BELOFTE VAN EEN ARTS **Veertig jaar huisarts en geriater**

Ons lid Lodewijk Crijns schreef een boek over het verhaal van zijn vader, dat velen van ons inmiddels bezitten. Zijn ‘Met Godsvertrouwen voor het vuurpeloton’ stond vanwege de erin geëerde arts en verzetsman Karel van Berckel stond centraal in de herdenking op 4 mei in Loenen. Schrijven kan Lodewijk en onlangs kwam er een boek uit over zijn eigen leven en werk als arts. Ondergetekende las het in één adem uit.

Lodewijk Crijns heeft een bijzonder leven achter de rug. Al tijdens zijn opleiding tot arts verbleef hij een half jaar in een leprakolonie en maakte hij de eerste levertransplantatie ter wereld mee. Duidelijk is hij zelf wars van alle op een voetstuk zetten van artsen en dat laat hij met de nodige humor blijken. Die humor ontbreekt trouwens nergens en relativering evenmin. Hij blijkt een scherp waarnemer te

zijn, ook wat betreft zichzelf, al kwam het besef dat de oorlog invloed had op zijn leven pas later.

Een soort ‘overhandiging eerste exemplaar’ aan voorzitter Henk Mreijen tijdens de bijeenkomst in Eindhoven op 16 maart, foto Marc Elskamp

Soms blijken dingen in elkaar te grijpen. In de negentiger jaren werkt Lodewijk bij het Riagg. Pag. 152: ‘--- Op woensdagochtend worden in het ‘team’, zoals het steevast wordt aangeduid, aan een ronde tafel alle cliënten besproken. Zo komt ook de heer W. ter sprake. Hij wordt geduid als een psychiatrische opname in eigen huis. Ik ben begaan met hem en gefascineerd door zijn mogelijk Indonesisch oorlogstrauma. Ik besluit te bellen met de Stichting ’40 – ’45. Wat doen zij met zulke patiënten? De parallel met mijn vader, die in de oorlog in het verzet zat, en kampt met slaapproblemen en depressieve klachten, ontgaat mij niet. Alleen, hoe anders is het bij deze man verlopen. Probeer ik in deze man niet eigenlijk mijn eigen vader te behandelen? Ik besluit op zoek te gaan naar de wortels van oorlogstrauma’s.’

De belofte van een arts, veertig jaar huisarts en geriater. Auteur: Lodewijk Ivo Crijns, uitgeverij Walburg Pers, ISBN 9789464561456, 2024, paperback, geïllustreerd, register, 232 pag., prijs € 24,99, e-book € 12,99.

Minka Kaszó

SNIPPERS

■ Stichting Pelita biedt een cursus **Trauma en Dementie** aan. Ook zoekt men vrijwilligers voor het speciale programma voor ouderen met dementie. Hebt u interesse mail dan naar Charles van der Spek: C.van.der.Spek@pelita.nl of bel 06-0196878.

■ **Contactpunt Naoorlogse Generaties (CNG)** is de nieuwe naam van het Aanspreekpunt Naoorlogse Generaties (ANG). Op werkdagen tussen 9 en 12 uur **telefonisch spreekuur** via 088 – 3305150. Mailadres ang@arq.org.

■ **Stichting 1940 – 1945** stuurde eind maart een brief rond dat Dagblad Het Parool op 23 maart een artikel liet verschijnen in een serie over de archieven van de BVD. Tijdens het onderzoeken van deze archieven is de redacteur gegevens tegengekomen die afkomstig lijken te zijn van de Stichting. Zij betreffen t/m de jaren 70 van de vorige eeuw. Stichting 1940 – 1945 betreurt e.e.a. en zegt hier onderzoek naar te gaan doen.

■ Het **Landelijk Steunpunt Gast sprekers**, opgericht op 1 december 1999, bestaat dit jaar 25 jaar. Gedurende het schooljaar 2024 -2025 zullen er feestelijke activiteiten zijn om e.e.a. te markeren.

■ In het **Contactblad** van Stichting 1940 – 1945 voorjaar 2024 staat een artikel over ‘De **Vrijmetselarij** in bezet Nederland’. De organisatie werd door de Duitsers verboden verklaard en vele vrijmetselaars vanwege verzetsdaden opgepakt. Een onderbelichte episode in de geschiedschrijving. In dit blad tevens een artikel over **dwangarbeiders**, titel ‘Arbeiders in moffenland.’

■ Op 16 mei is in **Westerbork** een monument onthuld ter nagedachtenis aan de **Sinti en Roma** die tijdens de Tweede Wereldoorlog vervolgd zijn.

■ Rond **Koningsdag** is ons lid Beatrice Jongkind benoemd tot ridder in de Orde van Oranje-Nassau. Beatrice was van 2000 tot 2007 voorzitter van onze vereniging.

En het is wel eens leuk om te vermelden / eraan te herinneren dat de naam van deze rubriek bedacht is

door ons lid Lydia Becker-Westra, ooit redactielid. De rubriek verscheen in 2011 voor het eerst.

LUSTRUM

Hier begint het gedeelte van dit nummer met verslagen, toespraken, foto's en herinneringen

.....

ALV EN LUSTRUMBIJEENKOMST ZEER GESLAAGD

Lustrumgedeelte is nog via een stream te volgen

Zaterdag 20 april was het zo ver en konden we ons lang voorbereide zevende lustrum gaan vieren, na de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering.

Het wisselvallige weer en het verkeer, met vele wegopbrekingen en omleidingen, zorgden ervoor dat tientallen leden er niet op tijd konden zijn helaas.

Bij Irene senior en Irene junior aanmelden en het receptieboek tekenen, onder: de zaal

Tijdens de ALV: helemaal rechts Marianne Komen, een van onze oprichters

Algemene ledenvergadering (ALV)

Dus opende voorzitter Henk Mreijen uiteindelijk de vergadering met de constatering dat we moesten beginnen, al was nog niet iedereen aanwezig. Want een staatssecretaris kun je niet laten wachten, het feestgedeelte moest echt rond half drie beginnen. In de ALV werden de leden en apart benoemd de nieuwe leden welkom geheten, de overledenen staande herdacht met een minuut stilte en werden de namen voorgelezen van de leden die zich hadden afgemeld om velerlei redenen. Gelukkig voor die laatsten was er het feit dat er voor 't eerst een stream werd gemaakt van de lustrumbijeenkomst. Afhankelijk van of deze veel bekeken blijkt te zijn geworden zullen we overwegen dit te herhalen.

Tijdens de ALV werden de jaarverslagen van penningmeester en secretaris goedgekeurd, gaf de kascommissie bij monde van Bertie van Tongeren décharge en werd Ria Boxtart als nieuw reserve lid gekozen. De contributie bleef ook dit jaar zoals hij is. Onze voorzitter was aan de beurt om af te treden en werd voor een nieuwe periode van drie jaar benoemd. Dat was het in het kort.

Inmiddels kwamen de laatste leden en andere gasten binnengedruppeld en konden we na een pauze met het feestgedeelte beginnen. Er waren gebakjes ter ere van ons lustrum.

Lustrumviering

Voorzitter Henk Mreijen opende de reeks van sprekers en heette uiteraard eerst een ieder welkom. Zijn toespraak vindt u verderop in dit blad. Er waren vier gastsprekers, gevonden en gekozen via wat wij noemden de vier V's:

Vooruit verder

Vinden verhaal verleden

Verteld verleden

Voelen, verwerken verleden

Na de voorzitter was demissionair staatssecretaris Maarten van Ooijen aan de beurt (**Vooruit verder**). Hij hield een inhoudelijke en zoals ik later veelvuldig hoorde zeer gewaardeerde toespraak. Ook deze staat elders in dit blad.

Na de staatssecretaris kwam mevrouw Ellen van der Waerden, voorzitter van de Stichting WO2NET (**Vinden verhaal verleden**), zij verving Puck Huitsing, die wegens ziekte niet aanwezig kon zijn. Zij vertelde o.a. over de opening van een aantal archieven in 2025, waardoor behalve gegevens over (de rechtspleging van) 'foute' Nederlanders ook mogelijk onbekende feiten over verzetsdeelnemers te vinden zullen zijn. U leest ook deze toespraak elders in ons blad.

Nu kwam Sipke Witteveen aan het woord, de coördinator van het Landelijk Steunpunt Gastsprekers WOII-Heden (**Verteld verleden**). Het zou mij zeker niet verbazen als zijn enthousiaste verhaal hem nieuwe gastsprekers gaat opleveren. Inhoud: zie verderop.

De hekkensluis van het gesproken gedeelte van de middag was Paul Hoefsloot, brigadegeneraal der Rijdende Artillerie en directeur van het Nederlands Veteraneninstituut (**Voelen, verwerken verleden**) in Doorn. Onder dit instituut, dat velen van u onder de vorige naam De Basis kennen, valt ook het maatschappelijk werk voor de onzen.*

Paul Hoefsloot hield het vrij kort, maar legde duidelijk uit hoe deze hulpverlening in elkaar steekt en door de jaren heen is verlopen. Lees zijn verhaal verderop in het blad.

Sipke Witteveen napratend met Hein de Vries Robles (l.) en Lodewijk Crijs

Ons actieve bestuurslid Marc Elskamp was na elke voordracht gewapend met een microfoon de zaal in gelopen om de aanwezigen de gelegenheid te geven vragen te stellen. Dat waren er heel wat geweest. Ze werden bevredigend beantwoord. Er waren ditmaal geen bloemen of een fles wijn voor de sprekers, maar ze kregen een puzzeltje, als symbool voor het leven, dat op een aantal punten een puzzel is, zoals Marc Elskamp zei.

Er kwam nog een cadeautje: onze leden Rob en Els Zillesen-Confurius hadden een boeket gestuurd voor het bestuur.

Ontspanning en lopend buffet

Toen kwam de muziek, bij monde van het Gipsy Ensemble de Tabor Gipsy Band, met zangeres. De muziek was prettig en kleurrijk. Sommige aanwezigen hebben zelfs gedanst. Er werden drankjes geserveerd en het personeel van ons restaurant ging rond met vele schalen warme hapjes. Een aantal leden zag het niet zitten om in het donker terug naar huis te reizen en vertrok, begrijpelijk, we worden deels een dagje ouder. Deels, want gelukkig hebben we ook jongere leden. Wist u dat ons jongste lid nog geen 40 is?

Tabor Gipsy Band, foto Lodewijk Crijs

Links Rietje de Haan-Kooistra, midden Ria Boxtart (een van de oprichters KvV) en de dochter van Anneke en Humphrey van Engers op de rug

Er werd veel (soms hernieuwd) kennis gemaakt en de boekentafel werd goed bezocht. Ook de al traditie wordende zakjes laurier van Rieda van Ginkel werden gretig meegenomen, evenals brochures. En natuurlijk was daar het traditionele lustrumcadeautje, ditmaal een linnen tas met opdruk van de naam van de vereniging.

De enige foto van de boekentafel, achterin de zaal, u ziet als u goed kijkt ook Marion Mreijen en Elianne Elskamp zitten, Marion dank voor de hulp!

Het lopend buffet werd verder klaargezet en we konden er gebruik van maken. Dat is goed gelukt en wij hebben alleen maar positief commentaar gekregen op het eten. Eten dat trouwens gratis was behalve een bijdrage voor de introducees.

De rij werd hoe langer hoe langer, rechts achter ziet u Jurgen in actie, foto Lodewijk Crijs

Op dat punt gekomen hield mijn zoon, ons lid Jurgen Schouten, op met foto's maken (dank je Jurgen) en kon ook hij zich gaan ontspannen.

uit Nieuw-Zeeland, Wim van Kuik uit Duitsland en Jurgen Schouten uit Portugal.

David Elskamp in actie, daarna: zo zag dat eruit

Het oudst aanwezige lid Gusta Olivier-Vonk (1^e en 2^e generatie) en het jongste lid, haar kleindochter Maya Olivier, zoon David was er ook

Stream

De door David Elskamp (zoon van bestuurslid Marc) gemaakte stream van de toespraken (waarvoor veel dank David) is nog steeds te zien en te beluisteren op www.verzetkinderen.nl, gaat u naar het kopje 'activiteiten'.

*Hebt u hulp/steun nodig? Belt u dan op werkdagen 088 – 3340050 en vraag naar de afdeling WO2. U wordt thuis bezocht!

Tekst Minka Kaszó, foto's Jurgen Schouten, tenzij anders vermeld.

Jurgen stopt er bijna mee, foto Wim Mertens

Er werd nog flink en geanimeerd nagepraat en men kon na een zeer geslaagde middag en avond huiswaarts keren. Enkelen bleven in diverse hotels slapen en daar nog een nazit houden.

Een paar cijfers: de ALV is bezocht door 85 leden, de lustrumbijeenkomst door 98 mensen, inbegrepen de genodigden en de musici en er hebben 74 mensen deelgenomen aan het lopend buffet. Ons lid Ab Goubitz is voor het lustrum zelfs overgekomen

WELKOMSTWOORD VOORZITTER

Welkom aan onze gasten:

Demissionair staatssecretaris **Maarten van Ooijen** zelfs met ambtelijke ondersteuning,

Mevrouw **Ellen van der Waerden**, directeur van WO2net komt in de plaats van mevrouw Puck Huitsing, die wegens ziekte moest afhaken. Ook mevrouw Van der Waerden is een autoriteit op het gebied van de openbaarmaking van het archief van de Bijzondere Rechtspleging.

Sipke Witteveen, Coördinator ‘Gastpreker voor de klas’, hij zal zijn visie geven op het doorvertellen van de verhalen en de impact die we daarmee kunnen maken door het verhaal steeds door te vertellen aan de jeugd.

Brigadegeneraal **Paul Hoefsloot**, directeur van het Veteraneninstituut. Hij zal een overzicht geven van het speelveld van de hulpverlening en de veranderingen die er zijn opgetreden. Welkom ook aan Marieke Kreeftenberg, maatschappelijk werker van het Veteraneninstituut.

Last but not least: welkom aan onze leden, hier in de zaal en thuis voor de buis.

Waarom zou je lid worden van een vereniging die bestaat uit kinderen van deelnemers aan het verzet in de jaren 1940 -1945 tegen de nazi-bezetter van Nederland of in voormalig Nederlands-Indië? Die vraag gesteld krijgen en beantwoorden is niet eenvoudig, want het verzet werd gepleegd door de ouders en niet door de leden van de vereniging. De vraag die hieruit voortvloeit is dus: wat is de meerwaarde van de Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940 -1945? Deze vraag stelde ons lid Dik de Boef zich, voorzitter van de overkoepeling COVVS*, waar wij als vereniging lid van zijn. Hij is er trots op dat zijn ouders zich niet neer wilden leggen bij de bezetting, met een ideologie die zich baseerde op de ongelijkwaardigheid van mensen. Vertaald in de termen: Über- und Untermenschen. Über was het Arische ras en de rest kon daar niet bij in de buurt komen, in het bijzonder Sinti en Roma, Joden en de Slavische bevolking, maar ook homoseksuelen.

Voor veel mensen in het verzet was het vanzelfsprekend om te helpen. In de NTR-serie ‘Het Verhaal van Nederland’ wordt de geschiedenis van Nederland in grote stappen behandeld. In het laatste deel over de WO II worden verzetsmensen weggezet als avonturiers. Ze zullen er ongetwijfeld tussen hebben gezeten, vooral na Dolle Dinsdag, maar de meeste verzetsmensen deden dat uit overtuiging. Daaronder ook veel vrouwen. In de afgelopen tijd is daarover het nodige gepubliceerd in dagblad ‘Trouw’. Het is jammer dat

de NTR-serie de verkeerde voorstelling wekt, zeker nu die veel op scholen voor onderwijs wordt gebruikt. Het is mede hierom dat we vorig jaar onze statuten hebben aangepast en het bevorderen van het belang van het voormalig verzet daarin hebben opgenomen.

Veel kinderen van verzetsmensen kunnen trots zijn op wat hun vader en/of moeder hebben gedaan, al zijn er ook veel kinderen die daardoor voor het leven getekend zijn omdat hun vader, moeder of opa geknakt uit een kamp zijn teruggekeerd of erger in het kamp de dood vonden of standrechtelijk gefusilleerd, bijvoorbeeld omdat zij Joodse mensen hadden verborgen. Voor **die** kinderen van verzetsdeelnemers die traumatische ervaringen hebben opgelopen, is onze vereniging opgericht. Traumatische ervaringen kunnen nog generaties lang doorwerken zoals langzamerhand steeds meer bekend wordt.

Een heel belangrijke doelstelling van onze vereniging betreft daarom het onderhouden en stimuleren van contacten met hen die nog steeds fysiek, psychisch en sociaal gevolgen ervaren van de Tweede Wereldoorlog. Dat is voor buitenstaanders soms moeilijk te begrijpen. Hoe kan het dat kinderen van verzetsdeelnemers de gevolgen van het verzet van hun ouders of zelfs grootouders nog ervaren?

Sybil ofwel Bill Minco was in het begin van de oorlog lid van de verzetsgroep ‘Geuzen’.

Deze werd eind 1940 als eerste verzetsorganisatie opgerold en in april 1941 werden de leden van deze groep veroordeeld, veelal tot de doodstraf. Ook Bill Minco kreeg de doodstraf, maar kreeg kort daarop gratie omdat hij nog minderjarig was. In zijn boek ‘Koude voeten, begenadigd tot levenslang’ schrijft hij na de oorlog:

‘Ik heb een stuk van mijn leven in menselijke zin overgeslagen. Inhalen kon toen niet, ik moest verder, innerlijk verscheurd, ogenschijnlijk weer mens. Kwetsbaar en agressief als overcompensatie. Nog steeds in de verdediging. Schreeuwend om contact, maar bang om me bij iemand aan te sluiten en die weer te verliezen. Ontoegankelijk en toch verlangend naar menselijke warmte.’

Dit fragment geeft aan hoezeer de gebeurtenissen tijdens de oorlog repercussies hebben op het leven na de oorlog. Op de verzetsdeelnemer persoonlijk, maar ook op zijn of haar kinderen en kleinkinderen. Dat zal eens te meer het geval zijn wanneer de verzetsdeelnemer het zelf niet heeft overleefd. Veel van onze leden kunnen daarover getuigen wat dat voor impact heeft gehad op hun leven. Maar ook wetenschappelijk wordt steeds duidelijker dat gevolgen van grote spanningen kunnen leiden tot blijvende schade, ook in opvolgende generaties.

Vandaag staan wij stil bij ons 35-jarig bestaan. Wij zijn blij dat onze gasten op onze uitnodiging zijn

ingegaan en met ons zullen spreken over het verleden en het omgaan met het verleden in het heden en de toekomst. De staatssecretaris heeft in zijn portefeuille de belangen van de 'oorlogsgetroffenen'. Dat betreft natuurlijk niet alleen de getroffenen door de WOII, maar ook in andere conflicten. Generaal Hoefsloot van het Veteraneninstituut heeft daar ook dagelijks mee te maken. Sipke Witteveen zal ons duidelijk maken dat het belangrijk is om het verhaal over verzet en oorlog steeds te blijven vertellen. De brandhaarden in de wereld maken duidelijk dat we ons nog steeds moeten verzetten tegen onrecht.

Volgend jaar worden de dossiers van het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging openbaar. Dat zal ongetwijfeld bij sommigen oude wonden openrijten. We zijn blij dat mevrouw Van der Waerden ons daar meer over kan vertellen en wat de mogelijke gevolgen daarvan kunnen zijn en het belang voor de naoorlogse generatie.

Ik dank alvast onze gasten en ik ben ervan overtuigd dat we een boeiende middag zullen hebben! Graag geef ik dan nu het woord aan Marc Elskamp, die u zal informeren over het verdere programma en onze gasten zal introduceren.

Henk Mreijen, foto Jurgen Schouten

*Centraal Orgaan Voormalig Verzet en Slachtoffers

VOORUIT VERDER

De eerste spreker tijdens de lustrumbijeenkomst was demissionair staatssecretaris Maarten van Ooijen.

Om met voorzitter Henk Mreijen te spreken: wij zijn zeer vereerd dat hij er was.

Toespraak staatssecretaris Van Ooijen Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940-1945

Beste mensen: Wat bijzonder om vandaag in jullie midden te mogen zijn en iets te mogen zeggen. Laat me beginnen met het verhaal van een van jullie. De geschiedenis van Hein de Vries Robles, die hier vandaag ook aanwezig is. In 2016 klopte Hein aan bij het Sinai centrum voor een traumabehandeling. Hij liep al jarenlang tegen dingen aan in zijn leven, en had van alles geprobeerd. Hein was toen 60 jaar, bijna net zo oud als zijn vader was toen hij stierf. Zijn vader, Bert de Vries Robles, werd maar 62 jaar. Bert overleed in 1968, na een leven dat getekend werd door oorlog en verzet.

Bert had een huisartsenpraktijk in Amsterdam West toen de oorlog uitbrak. Zijn beste vriend werd bij de eerste razzia in 1941 gedeporteerd naar kamp Schoorl. Bert reisde hem achterna. Hij verbleef een week in zijn auto nabij het kamp, maar kon niks doen. Het structurele verzet moest toen nog op gang komen. Maar duidelijk was: Bert kon niet wegstijgen. Zeker niet toen hij zijn praktijk moest sluiten.

Voor hij het wist was hij een belangrijke spil in het Joodse verzet in Amsterdam Oost. Hij werkte bij de Joodse Raad en de Hollandse Schouwburg. Daar deed hij medische keuringen en vervalste allerlei documenten. Hij was betrokken bij de redding van ruim 600 Joodse kinderen uit de crèche aan de overkant. En hij werd aangesteld als lijfarts van Duitse oorlogsmisdadiger Ferdinand Aus der Fünten. Voor de buitenwereld leek het alsof hij collaboreerde. Maar in werkelijkheid gaf deze rol hem toegang tot moeilijk te krijgen spullen en informatie.

In 1943 werd Bert met zijn gezin opgepakt en opgesloten in Westerbork. Maar SS-er Aus der Fünten haalde hem terug naar Amsterdam. Hij kon niet zonder de morfine die Bert hem gaf. Het gezin van Bert bleef achter in Westerbork. Ze werden op het laatste transport naar Bergen-Belsen gezet, maar werden vlak voor vertrek uit de trein gehaald. Ze overleefden. Maar geen van hen kwam ongeschonden uit de oorlog. Integendeel. Wat Bert in 5 jaar Joods verzet meemaakte, was te veel voor een mensenleven. Veel vrienden en familie waren vermoord. Zijn huwelijk liep stuk.

Bert hertrouwde, en uit dat huwelijk werden Hein en zijn broer Bernard geboren. Bij Hein thuis werd niet gesproken over de oorlog. En toch merkte Hein aan alles dat er iets aan de hand was met zijn vader. Bert was lichamelijk verzwakt en had verschrikkelijke nachtmerries. Als kind mocht Hein niet stampen op de trap, omdat zijn vader dan het geluid van Duitse laarzen hoorde. Het maakte hem woedend. Hein was nog maar 6 jaar toen hij in de studeerkamer van zijn vader begon te neuzen. Hij trof er talloze boeken over de oorlog, Persfoto's van

Canadezen, Amerikanen, foto's van stapels lijken en tot op het bot vermagerde mensen. Dat gaat de fantasie te boven, zeker als kind.

Mensen uit het verzet zeggen vaak: ik deed dit omdat ik het moest doen. Of: zo bijzonder was het niet. Maar dat was het wel. Het was een kleine groep mensen die tegen de stroom in durfde te zwemmen. Die hun blik niet afwendden van het leed dat zich om zich heen voltrok, maar die deden wat zij konden. Ze werden er niet voor beloond. Sterker nog, de prijs die zij voor hun verzetswerk betaalden was hoog. Ook na de oorlog. Praten deed men weinig of niet, voor verwerken was geen plaats. De volgende generaties werden opgezadeld met een mysterie. Trauma's werden onbewust doorgegeven. Voor een gesprek was het soms te laat. En in sommige gevallen konden puzzelstukjes alleen gelegd worden na zoektochten door archieven.

Ik realiseer me dat u hier in deze zaal allemaal een verhaal zoals dat van Hein heeft. Dat u de verzetspijn van uw ouders of grootouders voelt of heeft gevoeld. En dat dit ook op uw leven van grote invloed is. Het verzetswerk van uw voorouders was heldhaftig, maar ook traumatisch. En op een zeker moment in uw leven heeft u gedacht: hier moet ik iets mee. Daarom bestaat uw vereniging. Daarom bent u hier vandaag. Uw vereniging is van groot belang. Om elkaar te ontmoeten en om naar elkaar te luisteren. Maar ook om het verhaal van verzetsdeelnemers en de generaties na hen levend te houden. En dat alles doet u als vrijwilliger. Want de gehele vereniging draait op vrijwillige inzet. Al 35 jaar lang. Hein zet zijn ervaring nu in om anderen te helpen. Hij doet dit in Brabant, waar hij een groep met lotgenoten leidt. Daarnaast zet hij zich in om het verhaal van zijn vader levend te houden. Om aan de jongere generaties door te geven: loop niet zomaar met de kudde mee. Wees niet stil. Kijk niet weg. Blijf zelf nadenken, zeker met alles wat er op dit moment speelt in de wereld. Dat is een moedige boodschap, zeker als je weet hoe het verleden zijn leven getekend heeft. Ik ben hem, en u

allemaal, zeer dankbaar voor deze inzet. En ik wil u, als bestuur en leden van de Vereniging van Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940-1945, feliciteren met het 35-jarig bestaan. Dank u wel.

Redactie: en na deze speech waren er veel vragen en opmerkingen van leden, die Maarten van Ooijen respectvol en geduldig beantwoordde.

Hélène Bontjer had een vraag over de duur van vergoedingen voor therapie

Frits Siegel vroeg aandacht voor de kinderen van Indische verzetsdeelnemers

Foto's Jurgen Schouten

VINDEN VERHAAL VERLEDEN Over de archieven die worden opengesteld

Als plaatsvervangster van een zieke Puck Huitsing sprak mevrouw Ellen van der Waerden, directeur Stichting WO2NET. Zij vertelde dat haar instituut in een consortium samenwerkt met o.a. het Nationaal Archief bij de openbaarmaking en digitalisering van het archief van de Bijzondere Rechtspleging. 'De Bijzondere Rechtspleging is in 1943 bedacht door de regering in Londen. Vanaf september 1944 is deze uitgerold in Nederland: eerst werden mensen preventief opgesloten in geïmproviseerde kampen en later werden gerechtshoven opgericht om deze mensen ook te kunnen berechten. Dit was een immense operatie.

In de oorlogsperiode kende Nederland ongeveer 9 miljoen inwoners, waarvan de NSB ongeveer 100.000 leden had. Na de oorlog hebben, vanaf september '44, toen het zuiden van Nederland werd bevrijd, tot en met de bevrijding van heel Nederland in mei 1945, zo'n 120.000 tot 150.000 arrestaties en internering plaatsgevonden. Uiteindelijk heeft dat allemaal geleid tot 700.000 dossiers van ongeveer 420.000 mensen over wie een onderzoek is ingesteld. Lang niet iedereen naar wie een onderzoek is ingesteld is uiteindelijk ook voor een rechtbank gedaagd, omdat deels bij het doen van onderzoek bleek dat er niets aan de hand was geweest, of niet voldoende om tot vervolging over te gaan. Als er tot vervolging werd overgegaan werd men voorgeleid voor een tribunaal of een Bijzonder Gerechtshof en soms naar de Bijzondere Raad van Cassatie.

Alle dossiers die toen gevormd zijn (onderzoek en vervolging) werden opgenomen in (regionale)archieven, die in de jaren '50 bij elkaar werden gebracht in wat nu heet het Centraal Archief Bijzondere Rechtspleging. Het is ondergebracht bij het Nationaal Archief en omvat 3,8 strekkende kilometer archiefdozen. De periode waarover het archief gaat is de periode '45 tot '52. Het Nationaal Archief ontvangt ongeveer 7.000 bezoekers per jaar op de studiezaal, die dan onder bepaalde voorwaarde het archief mogen raadplegen, want het archief is nu nog beperkt openbaar, dat betekent dat niet iedereen er zomaar toegang toe krijgt. Het is nu alleen doorzoekbaar op naam van de verdachte, dus naar wat er verder in het archief zit kun je niet op zoeken. Dat gaan we dus veranderen. Bij wet is besloten dat het vanaf 1 januari 2025 wel openbaar wordt, maar ook dan blijft de AVG, dus de bescherming van privacy van levende personen van toepassing.

In feite is dit het grootste oorlogsarchief van dit land, omdat er naast heel veel informatie over verdachten en veroordeelde daders er ook heel veel informatie inzit over slachtoffers en over gebeurtenissen, dus ook over verzet.

De WO2NET organisatie waar ik voor werk beheert ook een digitaal platform met gedigitaliseerde

collecties (oorlogsbronnen.nl). Wij ontvangen 73.000 bezoekers per jaar op dit platform en wij verwachten op het moment als we met het CABR online gaan, op de website Oorlog voor de Rechter, vele malen meer bezoekers. De raming is dat we toch 2 miljoen bezoekers gaan krijgen die dit archief willen gaan raadplegen. De kosten van deze hele operatie om straks te gaan digitaliseren die zijn € 26 per dossier. Dat is dat is best redelijk, maar in totaal is het wel 26 miljoen over 4 jaar tijd. **Natuurlijk blijven de papieren dossiers bewaard, onder goede omstandigheden, dus het is niet een vervanging.'**

Hierna vertelt mevrouw van der Waerden uitgebreid hoe het digitaliseren gebeurt, blaadje voor blaadje. Tweede stap is het digitaal doorzoekbaar maken van de documenten.

'De derde stap is verrijking. We willen het archief ook begrijpelijk maken. Er zijn heel veel termen die gebruikt worden in het archief, die een leek helemaal niet zo goed kan begrijpen. Maar ook de procesgang willen we duidelijk maken.' Mevrouw legt uit dat op die manier degene die het dossier bestudeert beter geholpen kan worden dan nu, omdat het momenteel zo gaat dat je in de studiezaal b.v. een heel pak papieren krijgt en het verder zelf maar moet uitzoeken, zonder toelichting.

'Pas in 2027 hebben we die bijna 4 km helemaal kunnen digitaliseren en transcriberen.'

'Naast stukken die te maken hebben met die rechtsgang of met die onderzoeken vind je ook veel ander materiaal zoals ook persoonlijke brieven en foto's. Er zit heel veel informatie in over hoe verzetsgroepen te werk gingen en wat zij deden, dus de overvallen, de liquidaties, de sabotageacties enz.'

Mevrouw illustreert e.e.a. met het verhaal van de uiteindelijk doodgeschoten verzetsman Paul Windhausen. De ruimte laat niet toe dit hier te plaatsen.

'Wat we straks ook kunnen, als we deze teksten allemaal doorzoekbaar hebben gemaakt, is het koppelen aan andere digitale informatie die in andere digitale bronnen te vinden is.'

Er kleven natuurlijk andere vragen en zorgen, voordelen maar ook nadelen aan. Hoe ga je het zo verantwoord mogelijk doen? Daarvoor is een Ethisch Beraad ingesteld, bestaande uit een aantal experts maar ook vertegenwoordigers van b.v. het COVVS (onze voorzitter zit hierin, red.). Dit Ethisch Beraad heeft onlangs advies uitgebracht.

Wij denken ook dat er een klantencontactcentrum moet komen voor alle vragen en klachten die mensen zouden kunnen hebben. En er kunnen oude wonden worden opengereten, mensen kunnen daar

psychisch veel emoties en last van krijgen, dus er moet een soort opvang komen voor die mensen.’ Hierna ging mevrouw van Waerden in op de vele vragen die er werden gesteld.

Redactie: Wij hebben het verhaal van mevrouw van der Waerden samengevat en ingekort, met haar medewerking. Arcering redactie.
Foto's Jurgen Schouten.

VERTELD VERLEDEN

LANDELIJK STEUNPUNT
GASTSPREKERS WOII-HEDEN

De dynamiek van het herinneren

Kijk in de spiegel en zie wie u bent. Hoewel...toont de spiegel wie u daadwerkelijk bent? Of is het een reflectie van hoe anderen u zien? U bent zoveel meer dan uiterlijke kenmerken die zichtbaar zijn. Want er huist in uw lijf nog steeds een kind. Ergens klein en verscholen in uw binnenste, onzichtbaar voor de buitenwereld. Of juist heel aanwezig en opstandig, dicht onder uw opperhuid en schreeuwend om aandacht, voor iedereen zichtbaar. Het oorlogskind. Dat was u, dat bent u, en dat zult u blijven.

De oudsten onder u hebben nog concrete herinneringen aan de oorlog, of misschien geen herinneringen die in woorden te vangen zijn, maar wel zintuigelijke zoals een geur, aanraking of gevoel. Maar u heeft allemaal herinneringen aan de tijd ná de oorlog, de periode waarin u opgroeide tot jongvolwassene. De oorlog was ingrijpend, maar ook tijdens het opgroeien ná de oorlog zijn er ingrijpende momenten geweest in uw leven. Al deze gebeurtenissen, tijdens én na de oorlog, hebben zich genesteld in het opgroeiende kind dat u was. Daarmee is het oorlogskind een deel van uw identiteit geworden. Dat geldt ook voor de naoorlogse generatie, met herinneringen die anders zijn maar niet minder zuiver en soms minstens zo sensitief en kwetsbaar.

Sommige leden van de KvV zijn ook als gastspreeker verbonden aan het Landelijk Steunpunt Gastspreekers WOII - Heden, een onderdeel van Herinneringscentrum Kamp Westerbork. Zij vertellen op scholen hun familieverhaal aan leerlingen in de klas. Ieder van hen heeft een uniek en eigen verhaal en deelt daarbij herinneringen. Die zijn heel persoonlijk en intiem. Soms mooie herinneringen, maar meestal pijnlijk en emotioneel geladen. En tóch delen zij dit met leerlingen die volstrekte onbekenden zijn. Gelukkig maar, want dit delen heeft een duidelijke functie.

Want naast persoonlijke herinneringen bestaat er ook zoets als een gezamenlijke, collectieve herinnering. En zoals de tijd vat heeft op een lichaam, heeft de tijd ook invloed op 'het herinneren'. De Duitse cultuurwetenschapper Aleida Assmann noemt dat 'de dynamiek van de herinnering'. Binnen een collectieve herinnerings- en herdenkingscultuur onderscheidt zij vier dimensies. De individuele herinnering (door de tijd heen vervormd door invloeden van buitenaf), de sociale herinnering (doorgeven binnen families of sociale gemeenschappen), de culturele herinnering (gevormd door bijvoorbeeld films, tentoonstellingen, monumenten en websites) en de politieke herinnering (de door een overheid of andere instanties opgelegde boodschap die de vormgegeven herinnering aan het verleden zou moeten uitdragen).

Bij gastlessen draait het om het delen van herinneringen, zodat die betekenis krijgen voor de ánder. Door de herinneringen in een gastles te verwerken verplaatsen zij hun individuele herinnering naar het domein van de collectieve herinnering. Het krijgt betekenis voor anderen en wordt daarmee ook onderdeel van hún herinnering. Daarmee voegen gastspreekers een bouwsteentje toe aan de collectieve herinnering van de jongere generatie van nu. Zo houden zij de herinnering levend én stellen ze jongeren in de gelegenheid om

op termijn ook weer de herinnering aan de oorlog levend te houden.

Kijken en bekeken worden, of zien en gezien worden? Schrijver en dichter K. Schippers laat in zijn poëzie vaak het kind in zich spreken. Hij dicht: *'Jij hebt de dingen niet nodig om te kunnen zien. De dingen hebben jou nodig om gezien te kunnen worden.'* Ziet u wat hij bedoelt?

Zoals er zorg en aandacht nodig is voor het verouderende lijf, is er ook zorg en aandacht nodig voor het kind in u. En dat is waar het KvV voor staat. Al 35 jaar creëert het KvV ontmoetingen, waarbij er aandacht is voor u zoals u bent. Waar individuele herinneringen worden gedeeld en sociale herinneringen worden gecreëerd. Zo bekeken is de vereniging KvV een warm bad voor alle oorlogsoverlevenden én hun kinderen en kleinkinderen. Een plaats waar je niet bekeken wordt, maar wel gezien. En dat gun je, ongeacht zijn of haar leeftijd, toch aan elk kind?

Sipke Witteveen
Coördinator Landelijk Steunpunt Gast sprekers
WOII-Heden
sipke@kampwesterbork.nl
06 21 955 268
Foto's Jurgen Schouten
Redactie: Sipke Witteveen heeft op ons verzoek zijn eigen woorden samengevat, waarvoor dank.

VOELEN VERWERKEN VERLEDEN

Soms hebben we hulp nodig of een professioneel luisterend oor

Aankondiging door Marc Elskamp

Marc Elskamp kondigde ook deze toespraak aan. En met welke woorden hij dat ditmaal deed wil uw redacteur even memoreren. Marc: 'Dames en heren, we hebben allemaal thuis denk ik wel de ruimte die we noemen 'de rommelkast onder de trap', daar waar je je troep een beetje ingooit, je slechte gedachten. Je nare gevoelens, je vervelende herinneringen. Ik heb ook zo'n kast en iedere keer als er

wat is stop ik daar vrolijk die dingen in en duw dan weer snel de deur dicht. Dan voel ik het niet, dan hoor ik het niet. Op een gegeven moment, of ik het wil of niet, dondert die deur open en dan dondert hij alles naar buiten toe. Dan moet ik het heel snel naar binnen schuiven, want ik wil het niet. En op een gegeven moment kan het ook zo hard naar buiten donderen, dat ik het niet meer naar binnen kan schuiven en dan moet ik er wat mee doen. Dat betekent dat wij voor het volgende verhaal de directeur van het Nederlands Veteraneninstituut hebben we uitgenodigd, om ons wegwijs te maken in de hulp die het Veteraneninstituut onze vereniging en dus de leden zou kunnen bieden.'

Paul Hoefsloot aan het woord

'Nou ben ik geen hulpverlener, maar ik denk dat ik wel heel wat antwoorden kan geven. Ik kan me ook voorstellen dat u denkt: daar staat een man in uniform en die staat tussen mij en de borrel, dus ik hoop dat hij het kort houdt... Ik ga mijn best doen.

Ik houd het bij een korte speech. Maar u kunt mij natuurlijk altijd vragen stellen en daar geef ik graag antwoord op. Ik kan me ook voorstellen dat u denkt: wat heeft die man daar in uniform te maken met het onderwerp 'kinderen van verzetsdeelnemers'? Als ik heel eerlijk ben: toen ik in 2021 directeur werd van het Nederlands Veteraneninstituut, toen dacht ik echt dat het alleen maar ging over veteranen. Ik kwam er vrij snel achter dat dat niet zo is en dat we ook heel veel betekenen voor andere doelgroepen. Voor andere geüniformeerden dat is denk ik vrij logisch, maar dus ook voor oorlogsgetroffenen in eerste en tweede generatie.

Dit zal ik met u doornemen en ik zal ook hier en daar een klein zijstapje maken. Wat belangrijk om te noemen is denk ik dat vandaag de Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers haar zevende lustrum viert, ik wil u hiervoor feliciteren en tevens mijn respect tonen voor de offers die uw ouders en / of uw grootouders hebben gebracht. Want velen van hen hebben een hele hoge prijs betaald voor het geboden verzet. Voor velen van u geldt dat deze geschiedenis bijna 80 jaar later nog steeds doorwerkt in uw eigen leven en nog steeds worden de gevolgen hiervan door u en de kinderen en kleinkinderen gevoeld. Binnen het Veteranen-

instituut zien wij dat ook als we het over andere doelgroepen hebben.'

Hij eet graag een broodje pindakaas met sambal.

Dan vertelt Paul Hoefsloot dat hij Indische roots heeft en een paar jaar geleden de Drie Generatie Krans heeft mogen leggen op de Herdenking 15 augustus 1945 in Den Haag. Hij vertelt nog wat meer over zijn eigen (oorlogs)familiageschiedenis. Dit noemt hij zelf een kleine sidestep: 'de context is misschien wat anders, maar de beleving die komt wel heel dichtbij, dat wil ik toch even met u delen. Ik kan me ook voorstellen dat wat er nu in de wereld gebeurt, als je kijkt naar Oekraïne en de spanning in het Midden-Oosten, dat u ook het gevoel heeft dat vrijheid niet vanzelfsprekend is en zeker niet de vrijheid waar uw ouders of grootouders voor gevochten hebben.' ---

'Sinds 2012 biedt onze organisatie hulp en dat deed zij toen nog vanuit Stichting De Basis. Die naam kent u waarschijnlijk wel. De Basis is één van de stichtingen die is opgegaan in het nieuwe Nederlands Veteraneninstituut, op verzoek van het ministerie van VWS en gespecialiseerd in maatschappelijk werk aan oorlogs- en geweldsgetroffenen. Die hulpverlening wordt onder andere geboden aan rechthebbenden in gevolg de Wet Buitengewoon Pensioen 1940 - 1945 en hun nabestaanden. Stichting 1940 - 1945 heeft in die periode haar maatschappelijk werk activiteiten overgedragen aan ons instituut, in dit geval aan de Stichting De Basis in Doorn.

Onze maatschappelijk werkers zijn er zowel voor de eerste generatie als de tweede generatie, als er een hulpvraag is.'

Harde opvoeding

Generaal Hoefsloot vertelt verder over bijeenkomsten met tweede en derde generatie nazaten van KNIL-Ambonezen, hoe daar over de vaak harde opvoeding werd gesproken en wat die veroorzaakt had bij de kinderen. Dat herkennen velen van ons ook.

'Het is van belang dat deze activiteiten ook komende jaren worden voortgezet. Dit geldt ook voor de ondersteuning voor de naoorlogse gene-

ratie, u weet dat waarschijnlijk wel. We werken samen met Stichting Pelita en het Joods Maatschappelijk Werk en vinden het belangrijk om de banden ook met uw vereniging aan te halen en in gesprek te gaan over de specifieke behoefte die u heeft, want

Met de staatssecretaris aan tafel

die is ongetwijfeld anders dan die van die andere groep. Dan kunnen wij ook kijken naar de expertise die daarvoor benodigd is. Namens ons maatschappelijk werk is Marieke Kreeftenberg ook aanwezig. Die zit hier vooraan. Als je het echt hebt over maatschappelijk werk dan heeft zij er veel meer verstand van dan ik, want ik ben zoals je ziet militair. Ik ben geen maatschappelijk werker of zorgverlener, maar ik mag wel directeur zijn van een fantastisch instituut. Na afloop is zij graag bereid om samen met mij vragen aan u te beantwoorden. En als u dat niet direct wil dan kunnen we dat denk ik ook wel doen bij een borrel.

Dat is wat ik met u wilde delen. Ik wil u nogmaals van harte proficiat wensen met uw jubileum en ik wens u nog een hele fijne middag toe. Dank u wel. (Applaus). Wat ik nog niet heb genoemd is dat er hier een folder ligt van het Nederlands Veteraneninstituut. Ik kreeg in het begin al een vraag van: hoe moeten we ons nou aanmelden als we hulp willen hebben.'

Voor hulpvragen kunt u naar de Stichting 1940 – 1945 bellen, daarvandaan wordt de hulp gecoördineerd en het maatschappelijk werk van het Nederlands Veteraneninstituut ingeschakeld.

Stichting 1940 - 1945

020 – 6601945

info@st4045.nl

Stichting Pelita
Slachtoffers WOII

In Zuidoost-Azië

088 – 3305111

info@pelita.nl

Redactie: Wij hebben het verhaal van generaal Hoefsloot samengevat en ingekort na overleg met het Veteraneninstituut. En voor de duidelijkheid: tegenwoordig is Pelita er dus ook voor de onzen. Foto's Jurgen Schouten.

DE VERENIGING KvV 1940-1945 EN IK Herinneringen van onze vorige voorzitter

Foto: selfie

Er wordt mij wel eens gevraagd hoe en wanneer ik bij de Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940 -1945 ben gekomen. Op een ochtend las ik een artikel in het Algemeen Dagblad, getiteld 'Kind uit verzetsgezin raakt oorlog niet kwijt'. Dit wekte gelijk mijn interesse. Zo lang ik mij kon herinneren had ik problemen van hetgeen mijn vader in WOII was overkomen. En die problemen raakte ik niet kwijt.

In het krantenartikel stond dat je je voor informatie kon opgeven bij het secretariaat van de Vereniging Kinderen van Verzetsdeelnemers 1940 -1945 in oprichting. Het doel was om deze kinderen uit hun isolement te halen. De kinderen van voor, in en na de Tweede Wereld geboren konden in die periode nergens heen met hun problemen. Bij de informatie die ik ontving zat een aanmeldingsformulier dat ik heb ingevuld met o.a. het oorlogsverleden van mijn vader. Een zucht van verlichting merkte ik bij mijzelf ik toen ik de envelop in de brievenbus deed. Zo ben ik in 1989 lid geworden van de KvV.

In 1991 heb ik het secretariaat overgenomen van Willy Diemer, één van onze oprichters. Een jaar later heb ik de functie van secretaris van Hiep Boerma overgenomen. Hiep was ook één van de oprichters van de vereniging.

De vereniging groeide flink en allerlei activiteiten werden ontplooid. Er kwam steeds meer vraag om informatie over de vereniging en de problematiek van de 'kinderen van...' Het ging niet altijd gemakkelijk, maar stukje bij beetje werd de vereniging alom bekend. Ook de media wisten de vereniging te vinden.

Na zes jaar secretaris te zijn geweest, was het volgens het rooster van aftreden in april 1998 mijn beurt om afscheid van het bestuur te nemen, maar niet van de vereniging! Op de algemene

ledenvergadering van 12 mei 2007 heb ik de voorzittershamer mogen overnemen van Beatrice Jongkind, die gedurende 7 jaar de functie van voorzitter heeft vervuld.

Ik heb het voorzitterschap in april 2018 overgedragen aan onze huidige voorzitter, Henk Mreijen. In totaal heb ik dus 18 jaar in het bestuur gezeten. En dat heb ik met veel genoegen mogen doen. Al maak je als voorzitter beleid, houd je de voortgang van veel zaken in de gaten, de klus moet uiteindelijk toch met het hele bestuur geklaard worden.

Als vereniging hebben we altijd moeten verdedigen waarom (klein)kinderen van verzetsdeelnemers allerlei gevolgen ondervonden en nog steeds ondervinden die verband houden met de Tweede Wereldoorlog. Diverse studies hebben aangetoond dat trauma's veranderingen in het DNA van mensen teweegbrengen en dat dit generatie op generatie wordt doorgegeven. En dan hoeft men niet zelf het trauma meegemaakt te hebben. Zelfs bij het ongeboren kind is dit het geval.

Prof. Dr. D.J. de Levita, is in 1990 benoemd tot bijzonder hoogleraar 'transgenerationale oorlogsgevolgen' aan de Katholieke Universiteit Nijmegen. Hij heeft jaren geleden tijdens een bijeenkomst van onze vereniging een lezing gehouden over deze problematiek. Er zijn diverse studies gepubliceerd dat nakomelingen van oorlogsslachtoffers psychische klachten hebben die samenhangen met traumatische ervaringen van de (groot)ouders.

Eén van de sprekers tijdens het 35-jarig jubileum van de vereniging van zaterdag 20 april in Nunspeet, was staatssecretaris Van Ooijen. In zijn portefeuille zitten o.a. oorlogsgetroffenen. Na zijn toespraak werden er veel vragen aan de staatssecretaris gesteld. Merkbaar was de mate van zijn betrokkenheid bij onze leden, alhoewel het voor hem niet mogelijk was om in te gaan op persoonlijke verhalen.

Wat ik mee had willen geven aan de heer Van Ooijen is de problematiek en gevoelens die er leven bij kinderen van verzetsdeelnemers 1940 - 1945. Veel van onze leden werden en worden niet gehoord, ze bleven in de kou staan. * Hulpverlening kwam traag op gang. Kinderen hadden immers niets meegemaakt was men van mening. Veel van onze leden leven vandaag de dag nog met de gevolgen van de Tweede Wereldoorlog. Maar laat alle hulp en ondersteuning dan zoveel mogelijk gaan naar alle kinderen die nu in een oorlogssituatie zitten. Maar ik denk dat de staatssecretaris dat zelf ook wel weet. Wat ik heel belangrijk vind, is het onderling contact tussen de leden van onze vereniging. Het 'ons' gevoel hebben. In vrijheid en veiligheid elkaar kunnen ontmoeten (één van de doelstellingen van de KvV). En ik hoop dat we dat nog lang kunnen doen!

Jolanda van Bodegraven, * arcering redactie

KVV 20 JAAR GELEDEN

Mijn tweede wereldoorlog is nog lang niet over

Zomaar een Nieuwsbrief van 20 jaar geleden. Niet helemaal zomaar, want ook dat was een lustrumjaar. We spreken over september 2004. Formaat: A5, een heel stuk kleiner dus, precies de helft van het huidige formaat.

In het voorwoord van toenmalig voorzitter Beatrice Jongkind lezen we dat het jubileum succesvol gevierd is. Secretaris Elsbeth van Lohuizen (inmiddels overleden) neemt afscheid na vele jaren trouwe dienst en wordt opgevolgd door Marian Meeks-Schilstra. En de redactie stopt ermee: Wim Viejou (helaas ook overleden) en Joke van Beetem. Het bestuur vreest hierdoor dat de Nieuwsbrief vanaf 2005 zal moeten overgaan naar de bijlage (nu jaarlijks) in het Contactblad van Stichting 1940 – 1945. Het goede nieuws is nu dat wij weten dat er toen toch opvolging kwam in de persoon van Harry Stinis, mijn voorganger.

Er zijn stappen gezet lezen wij verder om de regionale contactbijeenkomsten, zoals ze toen heetten, te laten integreren in de contactgroepen van de Stichting. Welnu: die lotgenotenbijeenkomsten hebben wij nog steeds.

Ook is er een kennismakingsbijeenkomst geweest voor nieuwe leden. In die tijd waren dat er heel veel. Uw redacteur is zelf ooit op zo'n bijeenkomst geweest en heeft daar een prettige herinnering aan. Eind maart, tijdens de lustrumviering, is ons boekje 'Eénmaal kindje, zul jij trots zijn' gepresenteerd. Hier zijn positieve reacties op gekomen en een groot aantal kranten wijdde er een recensie aan, of liever gezegd (stelt B.J.) aandacht aan de leden en hun problematiek. Het boek is door o.a. vele archieven besteld (ondergetekende schreef alle archieven van Nederland aan). Het boek is nog steeds verkrijgbaar bij het secretariaat.

Op diezelfde pagina staat in een kader een uitspraak van een zekere W.V., ongetwijfeld Wim Viejou: Nooit? Mijn tweede wereldoorlog is nog lang niet over!

Tot in het derde geslacht?

Verderop in het blad staat een verslag van de lezing van H.C. Sauër, psychiater en hoofd polikliniek Centrum '45, gehouden tijdens de lustrumviering. Hij noemt het zeggen van 'tot in het derde geslacht' onheilspellend. Met de kennis van nu, die er volgens mij ook toen al was, zou ik dit echter een zeer voorzichtige voorspelling willen noemen. Wij menen immers allang weten dat het nog ettelijke generaties verder kan gaan. Ik citeer een stukje van halverwege de toespraak: '--- Wat voor de volwassenen geldt, geldt nog niet altijd voor de kinderen. Terug naar de belemmerde aanpassing, is

een belemmerde groei. Deze belemmerde groei is wat u als kind aan den lijve ondervonden heeft: heel verschillend maar wel allemaal 'door de oorlog'. De een na laatste regel luidt: 'Elkaar steunen is open zijn, mogen en kunnen zijn.' Is dat niet precies wat wij proberen te doen binnen deze vereniging?

Middenin dit artikel staan er foto's in het blad, we zien op de eerste hoe professor David de Levita het eerste exemplaar van kortgezegd 'Eénmaal kindje' in ontvangst neemt. Deze inmiddels helaas ook alweer overleden kinderpsychiater heeft veel voor de onzen betekend. En was als Joods onderduikkind een soort lotgenoot. Professor de Levita sprak overigens tijdens ons lustrum in 2014, op aanvraag stuur ik u dat blad digitaal toe.

De zwart-wit foto's in dit blaadje zijn trouwens erg grijzig en vlekkelig.

Ik merk verder dat ik zelf volop heb meegewerkt aan dit nummer, eerlijk gezegd was ik vergeten wanneer ik daarmee ben begonnen. Behalve enkele redactionele stukjes staat mijn gedicht 'Erkenning' erin, ik stuur u ook dat gaarne toe.

Verderop lees ik dat Liesbeth van der Horst is benoemd tot directeur van het Verzetsmuseum te Amsterdam, die is dat dus dit jaar 20 jaar.

Daarna nog een mooie quote van W.V. (Wim Viejou naar ik stellig denk): 'Wat te doen? Het verstand zit het gevoel soms danig in de weg.'

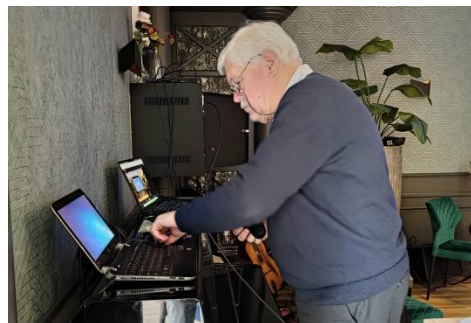
In dit blad wordt verder uitgebreid aandacht besteed aan de kampen Amersfoort, Vught, Sobibor en de zgn. Trouw-kampen. Ook is er een oproep om een sjoeltje in Medemblik weer als gebedshuis te gaan laten functioneren, onder de titel 'Kleine synagoge op weg naar huis.' Dit is overigens niet gelukt, het geld ging voor.

Het logo van de vereniging staat al op de voorkant van dit blad, maar er is geen schutblad. Het blad bevat 36 pagina's op zeer klein formaat.

Minka Kaszó

En hier besteden we nog even aandacht aan het feit dat onze penningmeesters Irene en John Rutte-Hermesen dat dit jaar reeds 20 jaar zijn!

Op de foto John in actie. Foto Jurgen Schouten.

BELANGRIJKE ADRESSEN

Stichting 1940 - 1945

Bezoekadres en Postadres:

Nienoord 13
1112 XE Diemen
Tel.: 020 – 6601945 werkdagen 9 – 12 uur

Stichting Arq Centrum '45

Landelijk centrum voor de medisch-psychologische behandeling van verzetsdeelnemers, oorlogsgetroffenen en slachtoffers van geweld.

Bureau Aanmelding en Informatie: tel. 0800 – 2245245. Adressen:

Rijnzichtweg 35 Nienoord 5
2342 AX Oegstgeest 1112 XE Diemen
Tel.: 071 – 5191500 Tel.: 020 – 6274974
Emailadres: mail@centrum45.nl

Stichting Arq (Psychotrauma Expert Groep)

Overkoepelende organisatie waarin instellingen en instanties die zich richten op psychotrauma in relatie tot vervolging, oorlog, agressie en geweld samenwerken. Hiervan maakt o.a. deel uit Stichting Cogis (voorheen ICODO).

Adres: Nienoord 5, 1112 XE Diemen, tel. 020 – 8407650 (Arq Dienstencentrum), e-mail info@arq.org, website www.arq.org

Stichting Pelita

Tegenwoordig kunnen wij hier ook terecht Slachtoffers WOII in Zuidoost-Azië
088 – 3305111
info@pelita.nl

Maatschappelijk werk oorlogsgetroffenen

Nederlands Veteraneninstituut

Afdeling Maatschappelijk Werk

Postadres: Postbus 100, 3940 AC Doorn
Bezoekadres: Willem van Lanschotlaan 1 te Doorn
Tel: 0343 – 474242.

Aanmelden op werkdagen via het secretariaat maatschappelijk werk, tel. 088 - 3340050, mail zorgadministratie@nlveteraneninstituut.nl.

Contactpunt Naoorlogse Generaties is de nieuwe naam van **Aanspreekpunt Naoorlogse Generatie**

Zijn uw ouders oorlogsgetroffenen en bent u kort voor, tijdens of na de oorlog geboren? Dan kunt u terecht bij het Contactpunt Naoorlogse Generaties (CNG). Het CNG is een laagdrempelig adviespunt voor documentatie en informatie. Eventueel kunt u worden doorverwezen voor specialistische begeleiding. Het CNG heeft ook een adviesfunctie

betreffende de tijdelijke Vergoedingsregeling Psychotherapie Naoorlogse Generatie (TVP). Op werkdagen telefonisch spreekuur tussen 9 en 12 uur via 088 – 3305150, mailadres ang@arq.org.

ZOMERGEVOEL

Na alle voorgaande berichten en in de realisatie dat dit blad ook een zomernummer is wens ik ons allen toe ons ergens deze zomer even, al was het maar heel even, zo te kunnen voelen als de dichter deed in dit gedicht. Wat zou dat heerlijk zijn.

LIGGEN IN DE ZON

Ik hoor het licht het zonlicht pizzicato
de warmte spreekt weer tegen mijn gezicht
ik lig weer dat gaat zo maar niet dat gaat zo
ik lig weer monomaan weer monodwaas van licht.

Ik lig languit lig in mijn huid te zingen
lig zacht te zingen antwoord op het licht
lig dwaas zo dwaas niet buiten mensen dingen
te zingen van het licht dat om en op mij ligt.

Ik lig hier duidelijk zeer zuidelijk lig zonder
te weten hoe of wat ik lig alleen maar stil
ik weet alleen het licht van wonder boven wonder
ik weet alleen maar alles wat ik weten wil.

Hans Andreus (1926 – 1977),
pseudoniem van Johan Wilhelm van der Zant
Uit: Stroomgebied, een bloemlezing uit de poëzie van de naoorlogse dichtergeneratie (1953).
Deze bundel kreeg ik uit de nalatenschap van ons lid Wil Dettingmeijer en zo is hij er toch even bij.

